

เกือบไม่ได้เป็นนายสิบ ... เพราะไมโสต !!

โดยนายปกครอง

หลายท่านที่ทำงานประจำคงยังพอจำกันได้ว่า ... เวลาสมัครงานหรือสมัครสอบ ในใบสมัคร มักจะมีช่องให้กรอกประวัติส่วนตัว เช่น การศึกษา อายุ รวมไปถึงสถานภาพสมรส ไม่ว่าจะโสด สมรส หม้าย หย่า หรือแยกกันอยู่ ซึ่งแต่ละสถานะก็มีความหมายที่แตกต่างกันออกไป

บางท่านอาจจะคิดว่าสถานภาพดังกล่าว ไม่ได้มีความสำคัญอะไรมากนักในการพิจารณา รับคนเข้าทำงาน แต่ในบางกรณี ... ข้อมูลสถานภาพสมรสที่ปรากฏในใบสมัครงานก็อาจเป็นสิ่งที่บางบริษัทหรือ บางหน่วยงานใช้ในการพิจารณารับคนเข้าทำงานได้ แม้ว่าจะไม่ใช่ทุกตำแหน่ง เช่น ผู้สมัครที่มีสถานภาพโสด จะเหมาะสมกับตำแหน่งงานที่ต้องเดินทางบ่อย ๆ มากกว่าผู้ที่แต่งงานหรือมีลูกแล้ว เพราะคนโสดย่อมจะมีความคล่องตัวและไม่มีภาระหน้าที่ทางครอบครัว จึงทุ่มเทให้กับงานที่ได้รับมอบหมายได้อย่างเต็มที่ อีกทั้งยังหมดปัญหาเรื่องการลาคลอดหรือขอลาเพื่อไปจัดการภารกิจเกี่ยวกับลูกอีกด้วย

วันนี้นายปกครองได้นำประเด็นปัญหาน่าสนใจ ... เกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้สมัครสอบ เพื่อบรรจุเป็นนักเรียนนายสิบตำรวจของกระทรวงมหาดไทยคนหนึ่งที่ผ่านมาผ่านการสอบทุกด้านรวมถึงผ่านการตรวจร่างกายแล้ว แต่กลับมาถูกตัดสิทธิ์ด้วยเหตุขาดคุณสมบัติตามประกาศรับสมัครฯ เนื่องจากพบข้อมูลว่ามีสถานภาพสมรสในขณะที่สมัครสอบ (ต่อมาได้หย่า) จนกลายมาเป็นประเด็นข้อพิพาทขึ้นสู่ศาลปกครองว่า การบรรจุเป็นตำรวจตำแหน่งดังกล่าว จำเป็นต้องมีสถานภาพโสดเท่านั้นหรือ ? และมีข้อกำหนดใดที่ให้อำนาจ กำหนดคุณสมบัติเช่นว่า เชิญติดตามคำตอบกันได้เลยครับ ...

เรื่องราวของคดีมีอยู่ว่า ... ผู้ฟ้องคดีได้สมัครสอบเป็นนักเรียนนายสิบตำรวจตามประกาศ ตำรวจภูธรภาคที่แปดรับสมัครบุคคลภายนอกผู้มีวุฒิปริญญาตรีประกาศนียบัตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ หรือเทียบเท่า เพื่อบรรจุเป็นนักเรียนนายสิบตำรวจ โดยผู้ฟ้องคดีสอบผ่าน ข้อเขียนและได้เข้ารับการทดสอบความเหมาะสมกับตำแหน่งเรียบร้อยแล้ว

ต่อมา ผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาคได้ประกาศรายชื่อผู้ได้รับคัดเลือกเรียงตามลำดับและ ผู้ได้รับคัดเลือกสำรอง โดยผู้ฟ้องคดีมีชื่ออยู่ในบัญชีผู้มีคุณสมบัติไม่เป็นไปตามประกาศรับสมัครฯ ผู้ฟ้องคดี ได้ขอทราบเหตุผล ซึ่งได้รับแจ้งว่าผู้ฟ้องคดีมีสถานภาพสมรสในวันที่สมัครเข้ารับการคัดเลือก ซึ่งตามประกาศ รับสมัครฯ มีข้อกำหนดคุณสมบัติว่า ต้องเป็นบุคคลภายนอก เพศชาย มีสถานภาพโสด ฯลฯ ผู้ฟ้องคดี จึงขาดคุณสมบัติที่จะได้รับการคัดเลือก

ผู้ฟ้องคดีอุทธรณ์ผลการคัดเลือกดังกล่าว และได้รับแจ้งยืนยันผลการพิจารณาตามเดิม ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า การให้ตนไม่ผ่านการคัดเลือกถือเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงนำคดีมาฟ้องต่อ ศาลปกครองชั้นต้น โดยฟ้องสำนักงานตำรวจแห่งชาติและผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 และที่ 2 ตามลำดับ) เพื่อขอให้เพิกถอนประกาศในส่วนที่ให้ผู้ฟ้องคดีไม่ผ่านการคัดเลือก และให้ผู้ถูกฟ้องคดีทบทวน คะแนนของผู้ฟ้องคดีและผู้ผ่านการคัดเลือกใหม่ หากคะแนนอยู่ในอันดับที่สอบได้ ให้บรรจุและแต่งตั้งผู้ฟ้องคดี เป็นนักเรียนนายสิบตำรวจในสังกัดตำรวจภูธรภาค

คดีนี้ ศาลปกครองชั้นต้นพิพากษาให้ผู้ฟ้องคดีชนะคดี ผู้ถูกฟ้องคดีไม่เห็นด้วย จึงอุทธรณ์ต่อศาลปกครองสูงสุด

คดีมีประเด็นที่ศาลต้องพิจารณาว่า ประกาศรายชื่อผู้ได้รับการคัดเลือก ในส่วนที่ให้ผู้ฟ้องคดี ไม่ผ่านการคัดเลือก เหตุเพราะขาดคุณสมบัติ (มีสถานภาพโสด) ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ?

โดยมีประเด็นที่จะต้องพิจารณาก่อนว่า การกำหนดคุณสมบัติให้ผู้สมัครสอบเพื่อบรรจุ เป็นนักเรียนนายสิบตำรวจว่าต้องมีสถานภาพโสดนั้น ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ?

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยสรุปได้ว่า เมื่อพิจารณาบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทั้งในอดีตและปัจจุบันจะเห็นถึงหลักการและเจตนารมณ์ในการรับรองสิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพของชนชาวไทยไว้อย่างชัดเจน โดยต้องเป็นสัมมาอาชีพ ไม่ฝ่าฝืนต่อกฎหมายและความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และห้ามมิให้จำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพเว้นแต่จะอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ซึ่งพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547 (ใช้บังคับขณะนั้น) ในมาตรา 48 ได้บัญญัติเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้จะเข้ารับราชการตำรวจ โดยกำหนดเพียงกรณีมีสัญชาติไทยโดยการเกิด เกณฑ์อายุขั้นต่ำ และคุณสมบัติที่สอดคล้องกับระบอบการปกครองของประเทศ ไม่เป็นข้าราชการการเมืองและระดับท้องถิ่น

ส่วน กฎ ก.ตร. ว่าด้วยคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของการเป็นข้าราชการตำรวจ พ.ศ. 2547 เป็นการขยายเพิ่มเติมมาตรา 48 (6) โดยกำหนดเกี่ยวกับการถูกลงโทษทางวินัย ลงโทษทางอาญามีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในทางศีลธรรม หากเป็นชายต้องลงบัญชีทหารกองเกินตามกฎหมายรวมทั้งสุขภาพร่างกายสมบูรณ์เหมาะแก่การรับราชการตำรวจ **แต่ไม่ปรากฏว่ามีข้อห้ามเกี่ยวกับสถานภาพโสดไว้แต่อย่างใด** ทั้งนี้ เพราะผู้สมัครเข้ารับราชการในทุกหน่วยงานภาครัฐ จะมีสถานภาพสมรสหรือโสดก็ไม่มีผลต่อการเข้ารับราชการ เนื่องจากธรรมชาติของชายหญิงย่อมมีเสรีภาพในการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันเพื่อสร้างครอบครัวได้ มีบุตรได้ การที่ประกาศรับสมัครฯ กำหนดคุณสมบัติให้ผู้สมัครเข้าสอบแข่งขันต้องมีสถานภาพโสดนั้น จึงถือเป็นการกระทำโดยไม่มีกฎหมายให้อำนาจกระทำได้ ดังนั้น **ประกาศในส่วนที่ให้ผู้ฟ้องคดีอยู่ในบัญชีผู้มีคุณสมบัติไม่เป็นไปตามประกาศรับสมัครฯ จึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย**

สำหรับกรณีที่ผู้ถูกฟ้องคดีอ้างว่า เมื่อผู้ได้รับเลือกเข้ามาเป็นข้าราชการตำรวจแล้ว จะต้องมีการฝึกอบรมอย่างหนักตลอดเวลา 1 ปี อาจทำให้เกิดการบาดเจ็บหรือสูญเสียนั้น ศาลเห็นว่าพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติฯ และกฎ ก.ตร. ที่เกี่ยวข้อง ได้กำหนดคุณสมบัติของผู้สมัครสอบคัดเลือกเข้ารับราชการตำรวจว่า ต้องมีความแข็งแรงทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่มีโรคภัยไข้เจ็บตามที่กำหนดไว้ และมีพฤติกรรมที่เหมาะสมแก่การเข้ารับราชการตำรวจ และยังกำหนดวิธีการสอบทั้งข้อเขียน การทดสอบความเหมาะสมกับตำแหน่ง การตรวจร่างกาย และการสัมภาษณ์ไว้อย่างเข้มข้นทุกขั้นตอน จากประสบการณ์ที่สั่งสมมาในการประกอบวิชาชีพข้าราชการตำรวจของสำนักงานตำรวจแห่งชาติมานานนับร้อยปีเศษ ย่อมเป็นที่เชื่อถือได้ว่าการคัดเลือกบุคลากรดังกล่าวมีการวางกรอบวิธีการคัดเลือกผู้สมัครสอบได้อย่างเหมาะสม โดยไม่จำเป็นต้องกำหนดให้ผู้สมัครสอบต้องมีสถานภาพโสดแต่อย่างใด

ส่วนเหตุผลหรือข้อโต้แย้งที่ว่า การฝึกอบรมอาจมีการบาดเจ็บหรือสูญเสีย นั้น เป็นเรื่องที่ผู้ถูกฟ้องคดีควรมีมาตรการในการควบคุมดูแลการฝึกอบรมให้เป็นไปตามหลักการฝึกอบรมที่ปลอดภัยไปพร้อมกับความมีประสิทธิภาพ โดยนำบทเรียนที่เคยเกิดขึ้นมาสร้างมาตรการในการป้องกันเหตุ ก็ชอบที่จะทำได้

ศาลปกครองสูงสุดจึงพิพากษายืนตามศาลปกครองชั้นต้น ที่ให้เพิกถอนประกาศเฉพาะที่ไม่มีรายชื่อผู้ฟ้องคดีอยู่ในบัญชีผู้ได้รับการคัดเลือก โดยมีผลย้อนหลังนับแต่วันที่ประกาศรายชื่อดังกล่าว และมีข้อสังเกตเกี่ยวกับแนวทางหรือวิธีการดำเนินการให้เป็นไปตามคำพิพากษาว่า **เมื่อคดีนี้ผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2) ให้การยอมรับว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้สอบผ่านการสอบข้อเขียนได้ในลำดับที่ 50 และผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ผ่านการทดสอบความเหมาะสมกับตำแหน่ง ผ่านการตรวจร่างกาย และผ่านการสอบสัมภาษณ์แล้ว การตัดสิทธิผู้ฟ้องคดีอันเนื่องจากการขาดคุณสมบัติในเรื่องการมีสถานภาพโสด จึงเป็นการดำเนินการขั้นตอนสุดท้ายก่อนที่จะประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิบรรจุแต่งตั้งเป็นนักเรียนนายสิบตำรวจ**

เมื่อศาลมีคำพิพากษาเพิกถอนประกาศข้างต้นแล้ว ย่อมมีผลทำให้ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้มีสิทธิได้รับการประกาศรายชื่อเป็นผู้ได้รับการคัดเลือกฯ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 2 จึงต้องดำเนินการออกประกาศรายชื่อผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ได้รับการคัดเลือกฯ เพิ่มเติม และดำเนินการบรรจุแต่งตั้งผู้ฟ้องคดีเข้าเป็นนักเรียนนายสิบตำรวจในโอกาสแรกของการอบรมนักเรียนนายสิบตำรวจรุ่นถัดไปเท่าที่จะสามารถทำได้ ทั้งนี้ ภายใต้กฎหมายและหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องที่กำหนดไว้ (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อบ. 301/2564)

จากคดีดังกล่าว สรุปได้ว่า ... เมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้รับรองสิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพของบุคคลไว้ และห้ามมิให้จำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพ เว้นแต่อาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เมื่อกฎหมายเกี่ยวกับคุณสมบัติการเป็นข้าราชการตำรวจได้กำหนดลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะรับราชการตำรวจไว้ ซึ่งไม่ปรากฏว่ามีข้อห้ามผู้มีสถานภาพโสดแต่อย่างใด การกำหนดคุณสมบัติในประกาศรับสมัครว่าผู้สมัครเข้าสอบแข่งขันจะต้องมีสถานภาพโสด จึงถือเป็นการกระทำโดยไม่มีกฎหมายให้อำนาจและไม่ชอบด้วยกฎหมาย เมื่อผู้ฟ้องคดีเป็นผู้สอบได้ จึงต้องได้รับการบรรจุแต่งตั้งตามขั้นตอนต่อไป

คดีนี้ ... ศาลปกครองได้คืนความเป็นธรรม โดยคืนสิทธิการเป็นนายสิบตำรวจให้แก่ผู้ฟ้องคดี ให้เป็นนายสิบตำรวจได้ โดยไม่จำเป็นต้องโสด ... นั่นเองครับ !

(ปรึกษาการฟ้องคดีปกครองอิเล็กทรอนิกส์ได้ที่สายด่วนศาลปกครอง 1355 และสืบค้นเรื่องอื่น ๆ ได้จาก www.admincourt.go.th เมนูวิชาการ เมนูย่อยอุทธรณ์จากคดีปกครอง)
